Sexuella trakasserier på evenemang

Ur evenemangsproducenternas perspektiv

Jahkob Tjäder

Examensarbete
Kulturproducentskap

2018

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Kulturproducentskap
Identifikationsnummer:	
Författare:	Jahkob Tjäder
Arbetets namn:	Sexuella trakasserier på evenemang Ur evenemangsproducenternas perspektiv
Handledare (Arcada):	Tomas Träskman
Uppdragsgivare:	

Sammandrag:

Examensarbetet kartlägger sexuella trakasserier på evenemang i Finland ur evenemangsproducenternas synvinkel. Samtidigt strävar det efter att visa förslag på lösningar som producenterna har om hur man skall kunna undvika trakasserier under evenemangets olika skeden.

I undersökningens datainsamling har jag använt mig av en enkätundersökning, som skickades ut till Kulturproducenter, samt efterföljande fördjupande intervjuer. Som bakgrundsmaterial har jag använt artiklar som handlar om sexuella trakasserier på evenemang.

Enkätundersökningen och intervjuerna visar att sexuella trakasserier på evenemang är vanliga och att sätten hur man handskas med dem varierar från evenemang till evenemang.

Evenemangssäkerhet har undersökts tidigare, men om sexuella trakasserier just på evenemang har det inte gjorts i någon högre grad i Finland.

Nyckelord:	Sexuella trakasserier, evenemang, trakasserier
Sidantal:	32
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	12.12.2018

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Cultural Management
Identification number:	
Author:	Jahkob Tjäder
Title:	Sexuella trakasserier på evenemang Ur evenemangsproducenternas perspektiv
Supervisor (Arcada):	Tomas Träskman
Commissioned by:	

Abstract:

The thesis investigates the event producers perspective on sexual harassment in cultural events in Finland. At the same time, it aims to present producers' solutions on how to prevent harassment at different stages of the event production.

A questionnaire was used to collect data, which was sent to the cultural producers, followed up by conducted accompanying follow up in-depth interviews. In parts of the thesis there are also mentioned current news material on sexual harassment at events.

The survey and the interviews reveals that sexual harassment are common at events, and that the mode of action against harassment varies depending on the event.

Earlier research on the safety of events has been carried out, but research on sexual harassment specifically at events has been rare in Finland.

Keywords:	sexual harassment, events, harrasment
Number of pages:	32
Language:	Swedish
Date of acceptance:	12.12.2018

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Kulttuurituotanto
Tunnistenumero:	
Tekijä:	Jahkob Tjäder
Työn nimi:	Sexuella trakasserier på evenemang Ur evenemangsproducenternas perspektiv
Työn ohjaaja (Arcada):	Tomas Träskman
Toimeksiantaja:	

Tiivistelmä:

Opinnäytetyö kartoittaa tapahtumatuottajien näkökulmaa kulttuuritapahtumissa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä Suomessa. Samalla se pyrkii esittämään tuottajien ratkaisuja siitä, miten häirintää voi tai voitaisiin nykyistä paremmin ehkäistä tapahtumatuotannon eri vaiheissa.

Tutkimuksen tiedonhankinnassa käytettiin kyselylomaketta, joka lähetettiin kulttuurituottajille sekä tuottajien kanssa tehtyjä syventäviä haastatteluja. Osana opinnäytetyötä mainitaan myös seksuaalisesta häirinnästä tapahtumissa käsitteleviä ajankohtaisia uutisaineistoja.

Kysely ja haastattelut osoittavat, että seksuaalinen häirintä on tapahtumissa yleistä ja että toimintatavat ja häirintään puuttuminen vaihtelevat tapahtuman mukaan.

Tapahtumaturvallisuudesta on tehty aiemmin tutkimusta, mutta erityisesti tapahtumissa tapahtuvaa seksuaalista häirintää koskeva tutkimus on ollut Suomessa vähäistä.

Avainsanat:	seksuaalista häirintää, tapahtumia, häirintää
Sivumäärä:	32
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	12.12.2018

INNEHÅLL

FÖRORD **6**

1 INTRODUKTION **6**

1.1.1 Bakgrund och utgångspunkter *6*
1.1.2 Målsättning *7*
1.1.3 Referensram *7*
1.2 Forskingsmetod & material 7

2 Evenemangssäkerhet och Mediabehandlingen av sexuella trakasserier på evenemang **8**

2.1.1 Säkerhet på evenemang *9*
2.1.2 Evenemangssäkerhet *9*
2.1.3 Evenemangssäkerhet i lagen *10*

3 Utformning av enkäten **10**

3.1.1 Distribution av enkäten *11*

4 RESULTAT **12**

4.1.1 Analys av resultaten *18*

5 Fördjupade intervjuer **19**

5.1.1 Presentation *19*
5.1.2 Förekomsten av sexuella trakasserier *19*
5.1.3 Kommunikation om sexuella trakasserier till publik eller målgrupp *19*
5.1.4 Om kommunikation om sexuella trakasserier till allmänheten kan skada bolagets eller evenemangets rykte *20*
5.1.5 Förändringar i evenemangens säkerhet med tanke på #metoo *21*
5.1.6 Om trakasserier på intervjuobjektens evenemang *22*
5.1.7 Om evenemangsproducentens ansvar *23*
5.1.8 På vilket sätt sexuella trakasserier kan stoppas under ett evenemang *24*
5.1.9 Hur trakasserier kan undvikas *24*
5.1.10 Ytterligare reflektioner *25*
5.1.11 Analys av intervjuerna *25*

6 SLUTSATSER **28**

7 Källor **31**

8 Bilagor **32**

FÖRORD

Sexuella trakasserier på evenemang är någonting jag har sett och hört om under största delen av mitt vuxna liv. Under de senaste åren har frågan lyfts upp i media och saken har tagits upp på allvar inom många kretsar. Trakasserier förekommer inom alla kulturområden i Finland och det är dags att evenemangsproducenterna gör sitt för att få ett stopp på det. Ett tryggt evenemang för alla, oavsett om det är ett klubb-, dans- eller ett operaevenemang, är ytterst viktigt tycker jag.

Så hur kan vi som kulturproducenter skapa en tryggare miljö där olika former av trakasserier inte förekommer? Kan vi överhuvudtaget göra någonting för att stoppa det? Det är såna frågor jag hoppas få svar på i den här undersökningen.

1 INTRODUKTION

1.1.1 Bakgrund och utgångspunkter

Evenemangsproduktion är nånting jag hållit på med sedan ung ålder. När jag började studera till kulturproducent på Arcada år 2013 var min utgångspunkt att bli bättre på vad jag gör, mer professionell. Redan tidigt märkte jag att trakasserier i olika former var mycket vanliga på olika evenemang, och speciellt mina kvinnliga vänner fick utstå sexuella trakasserier otaliga gånger. Jag märkte också att på vissa evenemang jag arrangerade var sexuella trakasserier och andra bråk nästan obefintliga. Vad berodde det på?

Sexuella trakasserier har det diskuteras om och forskats i, men inte från kulturproducentens synvinkel förrän nu. Att se vad hen kan göra för att skapa ett tryggare, bättre och mer inkluderande evenemang, där alla kan känna sig trygga oberoende av sexuell läggning, klädstil, hudfärg eller någon annan orsak, är någonting som jag ser som ytterst viktigt. Kultur är en av byggstenarna i vår civilisation och den måste vara inkluderande och trygg för alla.

1.1.2 Målsättning

Målsättningen för examensarbetet är att utreda kulturproducenters syn på eventuella trakasserier i samband med evenemang, med fokus på sexuella trakasserier i Finland. Undersökningen har också som mål att kartlägga hur trakasserier kan förebyggas och stoppas.

Problemfältet för examensarbetet är följande:

- Hur kan kulturproducenten förebygga sexuella trakasserier på sina evenemang?
- Forskningsfrågorna som stöder problemfältet är följande:
- På vilka evenemang är sexuella trakasserier vanligare?
- Vem märker av och informerar om trakasserierna?
- Vad kan evenemangsproducenten göra?

1.1.3 Referensram

Referensramen för detta examensarbete är responsen från en enkätundersökning som skickades ut till en bred skara olika kulturaktörer samt uppföljningsintervjuer av några kulturproducenter.

1.2 Forskingsmetod & material

För att göra denna undersökning har jag använt mig av en kvantitativ och kvalitativ forskning. Först en enkät som jag skickat ut till kulturproducenter på olika håll i Finland genom personliga kontakter och genom facebookgrupper som fungerar som forum för kulturproducenter. För att fördjupa den information jag fått via enkätsvaren har jag gjort fördjupande uppföljningsintervjuer med tre av deltagarna som svarade på enkäten. Undersökningen använder sig av flera olika metoder eller ’mixed-method’ Johnson beskriver mixed method på följande sätt:

> Mixed methods is a term that is usually used to designate combining qualitative and quantitative research methods in the same research project. I prefer the term multimethod research to indicate that different styles of research may be combined in the same research project. These need not be restricted to quantitative and qualitative; but may include, for example, qualitative participant 26 observation with qualitative in-depth interviewing. Alternatively it could include quantitative survey research with quantitative experimental research. And of course it would include quantitative with qualitative styles (Johnson et al. 2007, 119).

Enkäten är en blandning av kvantitativa och kvalitativa metoder eftersom den innehåller egenskaper av båda. Den har delar som sammlar in statistik, generaliserbara, kvantifierbara resultat och delar som går in på kvalitativa och mer öppna frågor kring sexuella trakasserier.

De som svarade på enkätundersökningen gjorde det konfidentiellt. Evenemang, produktionsbolag och personerna kommer inte att nämnas med namn. Alla som deltog i de fördjupade intervjuerna har gett sitt godkännande att deras namn och allt de säger får publiceras.

Utöver enkätundersökningen och intervjuerna analyserar jag även andra medier och vad som har tagits upp i frågan, vad som har skrivits och vad som här hänt samt vad man har gjort för att åtgärda problemet.

2 EVENEMANGSSÄKERHET OCH MEDIABEHANDLINGEN AV SEXUELLA TRAKASSERIER PÅ EVENEMANG

Efter att kampanjen #meeto sattes igång år 2017 uppstod en bred debatt kring sexuella trakasserier också på evenemang. Ur evenemangsproducentens synvinkel är evenemangssäkerhet en avgörande del av upplevelsen och kundens intryck av evenemanget. Eftersom diskussionen kring sexuella trakasserier satt igång på allvar först 2017 i och med #meeto så finns det inte så mycket forskring kring ämnet. Det har gjorts undersökingar om evenemangssäkerhet och räddingsplaner och planering på utomhuse evenemang (Lukkari 2017), säkerhets guide för små evenemang (Rinne 2011) och en guide för säkra evenemang för högskolor (Martikainen & Ranta 2017) men de har inte behandlat seksuella trakasserier. Men i media har ämnet behandlats relativt mycket. I dethär kapitlet kommer jag ta fram exempel av den kunskapsbas samt den teoretiska referensram som har använts.

2.1.1 Säkerhet på evenemang

Säkerheten på evenemang och säkerhetskänslan är viktigt för ett lyckat evenemang. Som Ina Mikkola skriver i sin insändare 23.9 till Yle (Yle 23.9.2018): hon har känt sig säkrare på sexklubbar och fetischevenemang än på vanliga klubbar och barer i Finland och världen. Och hon anser att det klara svaret till varför är att det på dessa evenemang finns klara och strikta regler som man måste följa och som man inte tänjer på. Och de övervakas. Man har nolltolerans mot sexuella trakasserier och våldsamt beteende. Och om man bryter mot reglerna blir man avlägsnad från evenemanget. Mikkola poängterar ändå att det nog ändå händer trakasserier på dessa evenemang, men den stora skillnaden är hur man hanterar situationen och hur man gör evenemanget så säkert man kan.

Var tredje festivalbesökare har utsatts för sexuella trakasserier i Finland enligt HS undersökning sommaren 2018 (HS 21.6.2018). Mest kvinnor men många män svarade också på enkäten. De flesta berättelser kom från deltagarna av Finlands stora och gamla festivaler som till exempel: Ruisrock, Provinssi och Ilosaarirock. 2157 personer svarade på enkäten.

I Åbo Akademis Studentkår nya handbok till studerande Studieliv 2.0 (Åbo Akademis Studentkår 2018) står det att "ingen ska behöva utsättas för någon form av trakasserier eller våld på evenemang". Det poängteras också att alla ska känna sig inkluderade och trivas. Laura Wathén från Studentkåren vid Helsingfors Universitet HUS tror att den ökade diskussionen kring trakasserier har uppmuntrat studeranden att kontakta festarrangörerna och ämnesföreningarna ifall de varit med om osakligt beteende (HBL 19.9.2018). Laura Wathén sitter i Studentkåren vid HUS styrelse. Till hennes ansvarsområden hör bland annat jämställdhets- och jämlikhetsfrågor.

2.1.2 Evenemangssäkerhet

I Sveriges Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) (Säterhed et al. 2011) säkerhets guide från 2011 som har i uppgift att stödja samhället och den enskilde i arbetet med att förhindra och hantera olyckor går dom igenom tar dom fram en riskanalys strategi. Eftersom alla delar av evenemanget spelar en roll för att minimera risken för att sexuella trakasserier kan förekomma är det viktigt att göra en ordentlig analys av situationen innan evenemanget.

Under 2017 efter att många festivaler i Sverige hade raporterat sexuella trakasserier på deras evenemang och vissa festivaler till och med ställts in (Metro 4.9.2017) började evenemangsprducenterna reagera. Uppsala Reggae Festival som gick av stapeln i slutet av sommaren 2017 sattsade extra mycket på säkerheten;

> ”För att förhindra sexuella övergrepp och andra brott kommer mer lampor som lyser upp mörka områden att användas. Förutom säkerhetspersonal som går runt inne på festivalen och bevakar kommer även ett vakttorn att finnas inne på området.”
> Yared Tekeste, huvudproducent URF (Uppsalatidningen 10.8.2017).

> ”Det gick lungt till på Uppsala Reggae Festival år 2017 och inga allvarliga brott eller händelser raporterades.” (Enköpings-Posten 14.8.2017).

2.1.3 Evenemangssäkerhet i lagen

Att göra upp en säkerhetsplan baserar sig på räddningslagen. Syftet med räddningslagen är att förbättra människornas säkerhet och minska antalet olyckor. Lagens syfte är också att när en olycka är överhängande eller har inträffat ska människor räddas, viktiga funktioner tryggas och följderna av olyckan begränsas effektivt. (Rädningslagen 2011/379 22 §)

Säkerhetsplaner berättar vad man skall göra, vem och när, var och hur. Säkerhetsplanen bör göras grundligt och baserat på riskanalys. Eftersom förekomsten av sexuella trakasserier på evenemang är ett faktum, som också dethär examensarbete behandlar bör också den risken tas med i utformande av säkerhetsplanen. I lagen om sammankomster framförs det även att ”allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skall ordnas under fredliga former samt så att deltagarnas eller utomståendes säkerhet inte äventyras eller deras rättigheter inte kränks” (Lag om sammankomster 22.4.1999/530 §). Det är altså lagstadgat att trakasserier inte får förekomma på ett evenemang.

3 UTFORMNING AV ENKÄTEN

Svaren jag ville få ut av enkäten var hur kan kulturproducenten förebygga sexuella trakasserier på sina evenemang men jag såg det även som en viktig del att kartläga situationen på kulturevenemang i Finland från kulturproducentens synvinkel. Jag använde

mig av Hagevis & Viscovis Enkäter (Hagevi & Viscovi 2016), dom sammanfattar undersökings- och arbetsprocessen då man skapar en enkät i tio verb:

- Fundera på vilken företeelse du vill undersöka.
- Problematisera för att formulera forskningsbara frågeställningar.
- Inventera dina befintliga kunskaper.
- Konsultera aktuell och relevant forskning.
- Formulera forskningsfrågan.
- Konstruera variabler.
- Operationalisera enkätfrågor och svar.
- Utforma enkäten grafiskt och tematisk.
- Distribuera enkäten och samla in svaren.
- Presentera resultaten med tabeller och figurer.

Jag använde mig av Google Forms fört att skapa enkäten. Frågeformuläret bestod av tjugo frågor totalt, varav sju hade svarsalternativ och tretton kunde formuleras fritt. Som bakgrundsinformation efterfrågades evenemangsområde, yrkestitel och ett fritt formulerat alternativ. Tolv av frågorna var obligatoriska. Frågorna var riktade till både finsk- och svenskspråkiga evenemangsproducenter.

3.1.1 Distribution av enkäten

Den elektroniska enkäten skapades med hjälpa av Google Forms (Bilaga 01) eftersom det är gratis funktion, mycket lätt att dela på internet genom olika kanaler och dessutom en allmänt bekant och därför pålitlig hemsida att använda som enkätbotten. Enkäten distribuerades direkt till 24 aktiva professionella kulturproducenter i Finland inom olika områden. Enkäten distribuerades också i följande kanaler:

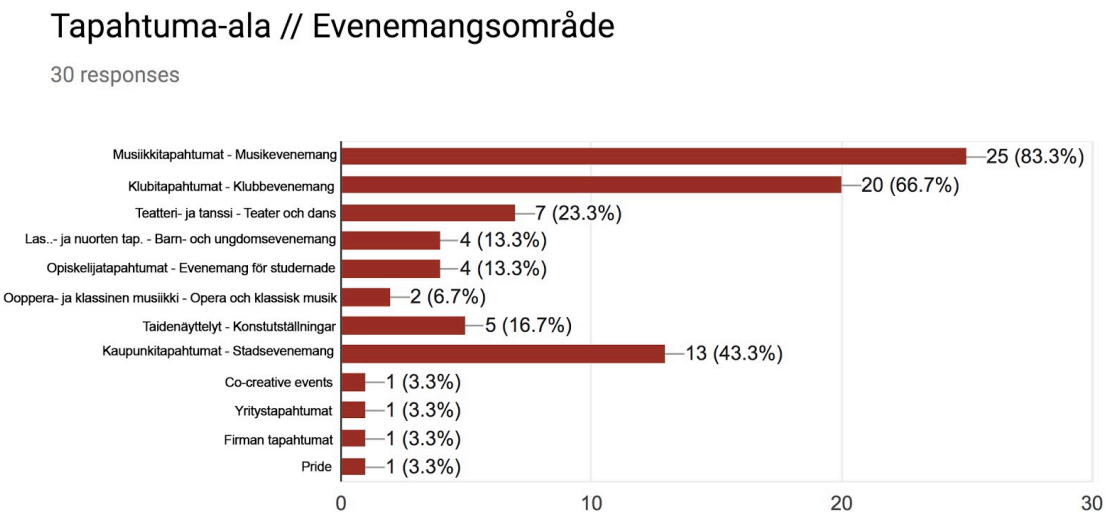
- Suomen Kulttuurituottajat
https://www.facebook.com/groups/165686540294016/about/
Gruppen hade 1985 medlemmar i början av juli 2018.
- KP-Gruppen
https://www.facebook.com/groups/278503032256059/
Gruppen hade 234 medlemmar i början av juli 2018

Dessa kanaler var de mest relevanta för att få ut enkäten. Utöver det delade jag själv och några andra personer enkäten på deras personliga facebooksidor. Enkäten var öppen i 20 dagar från 10 juni till 1 juli 2018 och under den tiden kom det in 30 svar.

4 RESULTAT

Här redovisas resultatet av enkätundersökningen, den feedback vi fick och en analys av resultatet.

Evenemangsområde



Många av de som svarade på enkäten valde fler alternativ än ett. Jag försökte få ut enkäten till så många olika kulturområden som möjligt för att få en bred grund för undersökningen. Arrangörer av musik- och klubbevenemang utgör ändå största andelen av de som svarat. Men de flesta som svarade musik- eller klubbevenemang satte även en annan kategori.

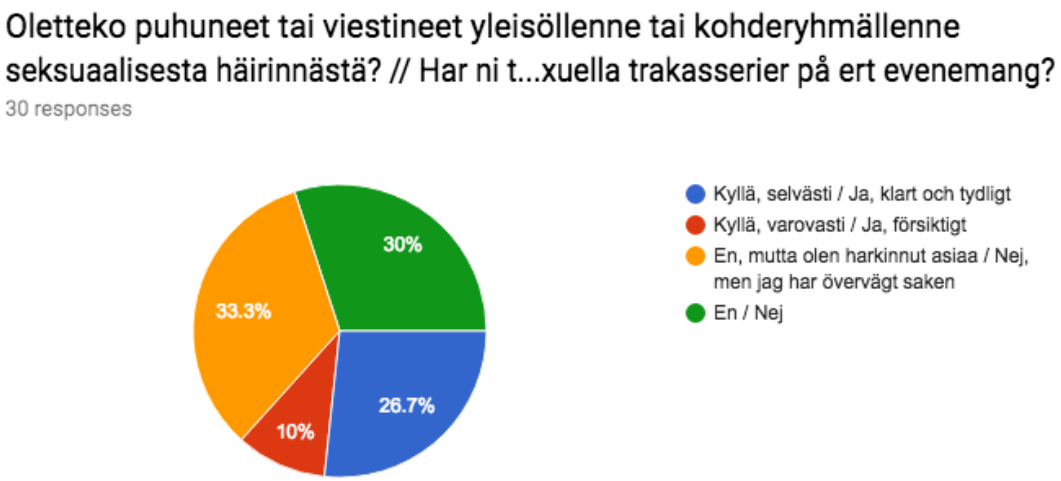
Resultatet var ändå förväntat eftersom antalet kulturproducenter inom musik- och klubbvärlden är så mycket större än inom andra områden.

Trakasserier på evenemang

I den andra frågan frågade jag om #metoo-kampanjen (Aamulehti 12.12.2017) har påverkat hur de arbetar. Frågan löd så här: *I och med #metoo-kampanjen har ämnet sexuella trakasserier blivit aktuellt i samband med olika kulturarrangemang. Har detta resulterat i förändringar när ni planerar era evenemang, till exempel när det kommer till säkerhet? Om svaret är ja, vilka förändringar har ni gjort?*

Här svarade 25 av 30 att de inte har gjort några direkta förändringar i sina arrangemang. 5 personer har gjort förändringar i olika former, mest genom att informera personalen mera om saken och hur viktigt det är.

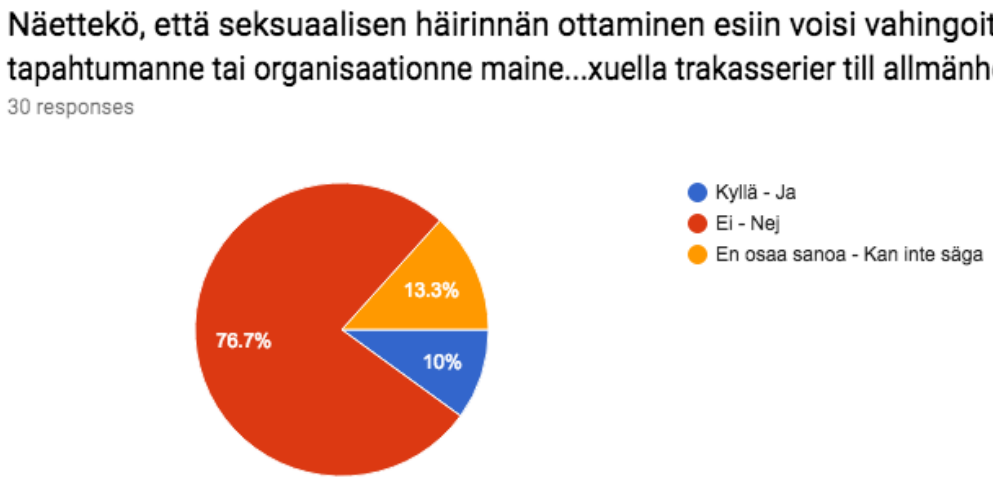
Har ni talat ut eller kommunicerat till er publik eller målgrupp om sexuella trakasserier på ert evenemang?



Här frågade vi om evenemanget har kommunicerat med sin publik eller målgrupp om sexuella trakasserier. 26.7% svarade att dom har klart och tydligt informerat om saken. 10% svarade att de försiktigt har kommunicerat om saken medans 33.3% har övervägt att göra det och 30% har inte gjort det.

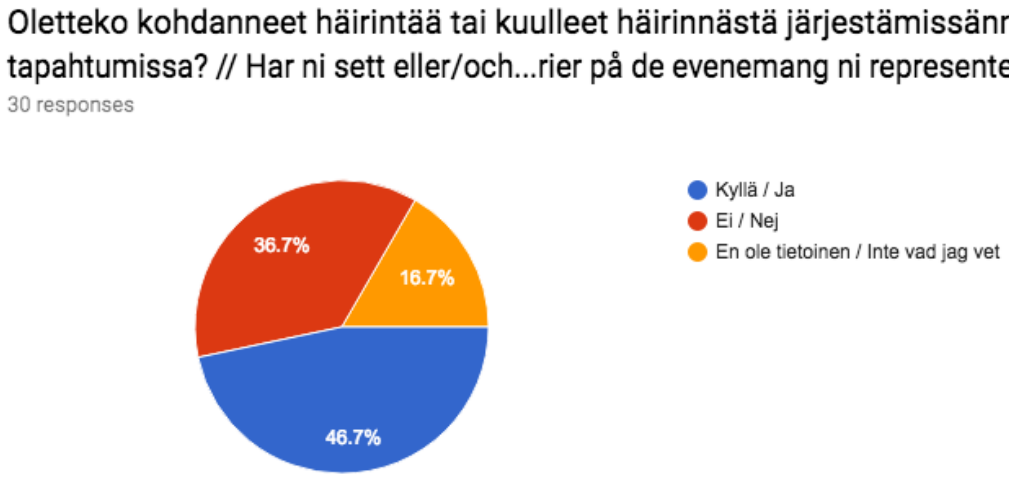
63.3% av evenemangsproducenterna svarade att de inte har kommunicerat om saken, medan 36.7% har kommunicerat om saken i någon form.

Anser ni att det kunde skada ert rykte som evenemang eller bolag ifall ni kommunicerar om sexuella trakasserier till allmänheten?



Här svarade 76.7% nej medans 10% svarade ja och 13.3% kan inte säga. En tydlig majoritet ansåg att det inte skulle skada deras rykte medans endast 36.7% har kommunicerat om saken.

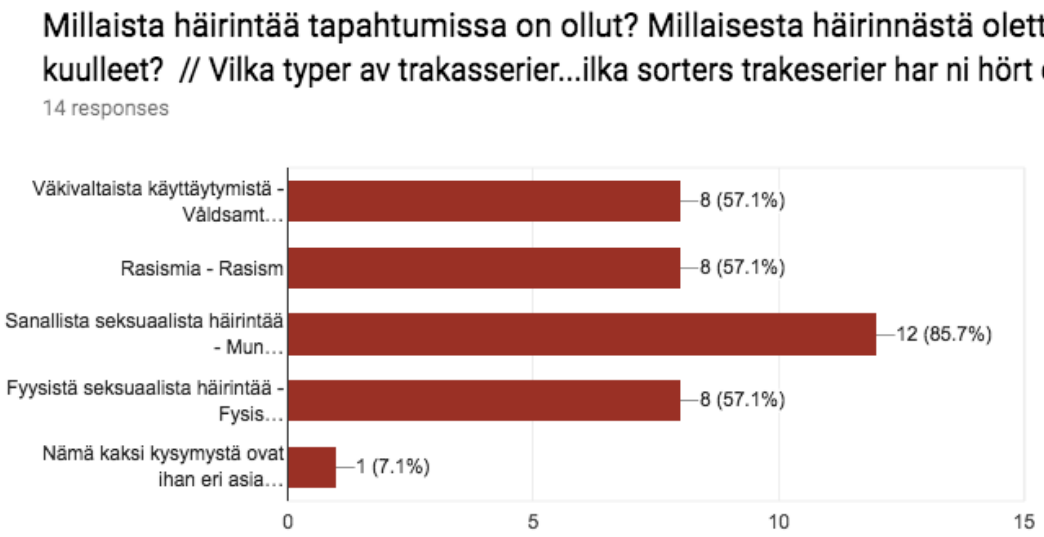
Har ni sett eller/och hört om trakasserier på de evenemang ni representerar?



På frågan om dom har sett eller hört om trakasserier på sina evenemang svarade 46.7% ja medans 36.7% svarade nej och 16.7% svarade att “inte vad jag vet”. Knappt hälften

av de kulturproducenter som svarade på enkäten har alltså bevittnat trakasserier på sina evenemang.

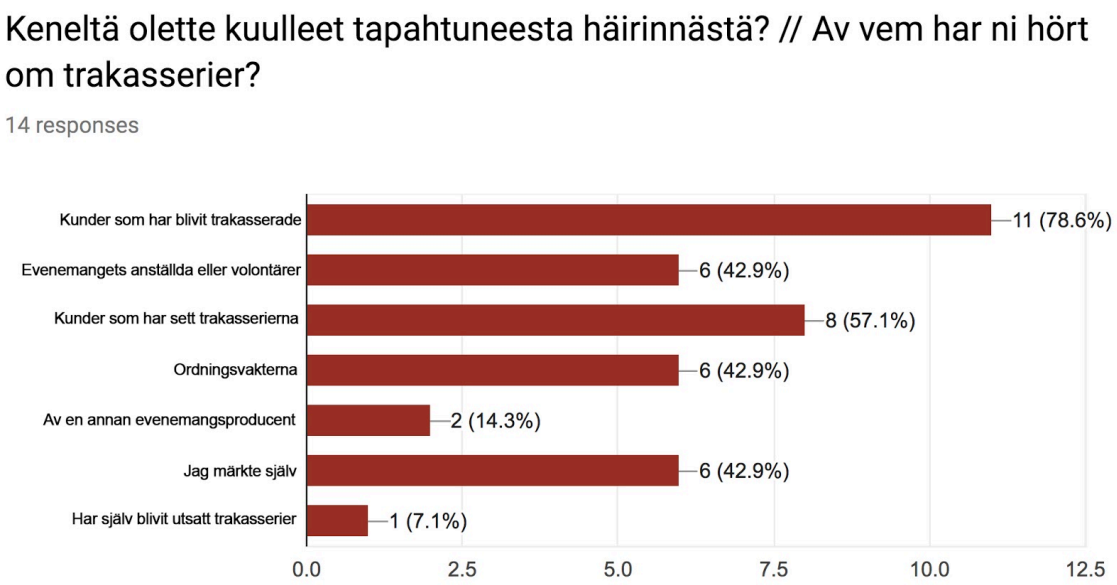
Vilka typer av trakasserier har ni haft på era evenemang? Vilka sorters trakasserier har ni hört om?



På frågan om vilka typer av trakasserier man haft på sina evenemang, och vilka sorters trakasserier man hört om, svarade en majoritet, 85.7%, att muntliga sexuella trakasserier var det vanligaste. Efterföljt av våldsamt beteende, rasism och fysiska sexuella trakasserier på 57.1%. Här kan jag även poängtera att frågan kanske var lite dåligt ställd eftersom den kan tolkas som två olika saker, vilket också en av de tillfrågade påpekade.

Man kan se en stark trend att sexuella trakasserier i muntlig eller fysisk form är klart vanligast på evenemang i jämförelse med andra former av trakasserier. Det här baserar sig dock på vad evenemangsproducenten får veta. Mörkertalet kan vara stort.

Av vem har ni hört om trakasserier?



På frågan "Av vem har ni hört om trakasserierna" svarade en majoritet, 78.6%, "av kunder som har blivit trakasserade". Alltså av offren själva. 57.1% har hört av kunder som har bevittnat trakasserierna. Evenemangets anställda eller volontärer, ordningsvakter och producenten har själva rapporterat om händelsen i 42.9% av fallen. Evenemangets egen producent har bevittnat händelsen i 14.3% av fallen och själv blivit utsatt 7.1% av fallen. Även här är mörkertalet antagligen stort eftersom sexuella övergrepp ofta inte rapporteras. Ändå är den största gruppen som rapporterar offren själva och inte till exempel ordningsvakter.

Har ni själv upplevt att sexuella trakasserier på ert evenemang har bekämpats på ett effektivt sätt? Om svaret är ja, på vilket sätt?

En klar majoritet anser sig ha bekämpat sexuella trakasserier på ett effektivt sätt. Den vanligaste metoden är att förlita sig på ordningsvakter och att kasta ut förövaren om hen bryter mot reglerna upprepade gånger. En del har också gått ut med information innan evenemanget för att göra det klart att sexuella trakasserier och annat dåligt beteende inte är välkommet på evenemanget.

Kan evenemangsproducenten påverka evenemangets stämning så att alla kan känna sig trygga?

De flesta svarade att evenemangsproducenten kan påverka evenemangets stämning så att alla kan känna sig trygga. En del poängterar ändå att det kan vara svårt att göra ett helt säkert evenemang och att det också kan bero på resurser.

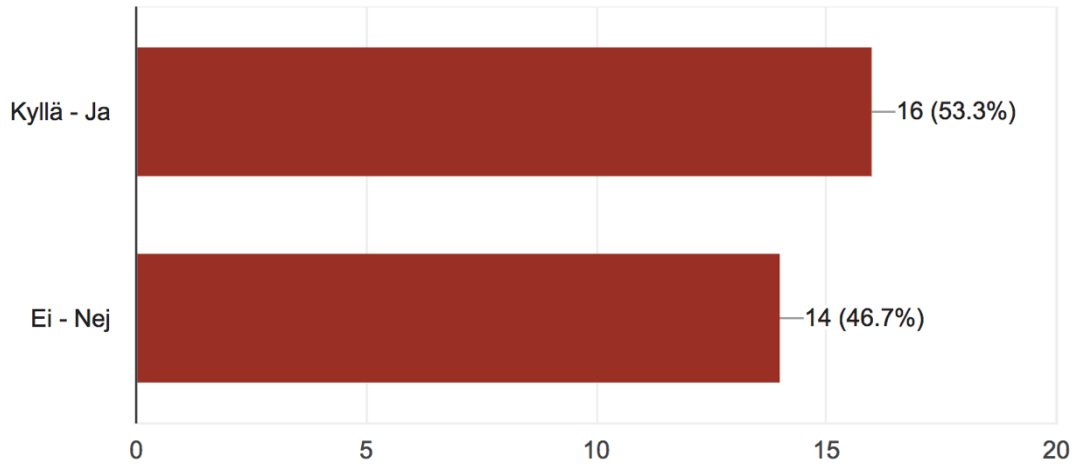
Vad tror ni det beror på att trakasserier inte har ägt rum på era evenemang?

Om de som svarade på enkätundersökningen inte hade upplevt trakasserier på sina evenemang så kom frågan vad det beror på. Bland möjliga orsaker till varför det inte har skett svarade de att det kanske inte har skett för att gäster inte varit berusade på deras evenemang, eller att evenemanget är riktat till folk som är mycket medvetna att man inte skall trakassera. Hög medelålder nämndes också, eller att trakasserier kanske har skett men att evenemangsproducenten inte har hört om dem.

Har ni några ytterligare kommentarer om hur man förebygger och ingriper i trakasserisituationer?

De flesta av de som svarade poängterade att förebyggande arbete är viktigt. Att vara klar med kommunikationen till deltagarna. "Säkra områden" på evenemanget är också ett alternativ. Det viktigaste tyckte ändå de flesta var att man tar upp saken och vågar diskutera saken öppet.

Får jag kontakta dig angående svaren eller/och intervjua dig angående ämnet. Intervjun tar ca 1 timme.



53.3% svarade att jag får kontakta dem och 46.7% att jag inte får göra det. Jag valde ut 3 stycken och intervjuade dem om saken. Jag kontaktade de som representerade olika evenemang, och som gav uttömmande svar i enkäten, för att gå djupare in i frågeställningen. Jag kommer att gå närmare in på dessa intervjuer i avsnitt 5.

4.1.1 Analys av resultaten

En stor del av resultatet i enkätundersökningen var förväntat. Sexuella trakasserier är mycket vanliga på olika evenemang. De flesta som svarade ordnade mest klubb- (66.7%) och musikevenemang (83.3%) och där är det allmänt känt att trakasserier ofta förekommer. Men trakasserier förekommer också på andra evenemang enligt undersökningen. De flesta har inte förändrat hur de producerar sina evenemang i och med #metoo-kampanjen.

Det som ändå överraskade mig personligen var att ganska få (26.7%) klart och tydligt har informerat sin publik eller målgrupp om sexuella trakasserier, medan en mindre del (10%) har gjort det försiktigt. En relativt stor del (33.3%) har haft det i planerna men inte gjort det medans nästan en tredjedel (30%) inte ens har övervägt saken. I och med att många svarade senare att kommunikation och förebyggande arbete är viktigt så är det intressant att ändå så få har tagit tag i saken konkret genom att kommunicera om den. Så varför har de inte gjort det? Jag frågade om de möjligtvis tror att det kan skada deras evenemang, men en klar majoritet (76.7%) anser att det inte skulle göra det medans en del (13.3%) inte vet och 10% tror att det kan skada evenemanget. Nästan hälften (46.7%) har upplevt trakasserier på sina evenemang medans 16.7% svarade att de inte vet och 36.7% svarade att de inte har hört om några trakasserier alls på sina evenemang. Den helt klart vanligaste formen av trakasserier de har upplevt är muntliga sexuella trakasserier (85.7%).

5 FÖRDJUPADE INTERVJUER

5.1.1 Presentation

För att fördjupa den information jag fått via enkätsvaren har jag gjort uppföljningsintervjuer med tre av deltagarna som svarade på enkäten. Intervjuobjekten valdes som jag nämnde tidigare ut på basis av svaren i enkätsundersökingen, av dem som hade godkänt att bli kontaktade för fördjupade intervjuer. Jag strävade efter att få olika typer av kulturevenemang representerade.

De intervjuade är Mario Luna (Drop Zone, Kosmos Festival, Visio Festival, och undergroundevenemang), Samuel Aarnio (Burning Man Festival, Exetic Dance, Esbo Stads evenemang), och Arttu Lehtinen (Evenemangsproducent vid Studentkåren i Helsingfors Universitet, Funky Amigos rf).

5.1.2 Förekomsten av sexuella trakasserier

Alla tre konstaterar att sexuella trakasserier alltid har förekommit men blivit mer uppmärksämmade nu i och med #metoo, men de tror inte att det blivit mer vanligt förekommande. Luna påpekar att de flesta kvinnor antagligen nån gång blivit trakasserade. Han menar också att förekomsten av trakasserier inte är större på evenemang i allmänhet men att när många människor kommer samman på ett och samma ställe så kommer saker fram i ljuset som redan existerar i samhället. Lehtinen berättar att man arbetat med att stoppa trakasserier i många år och att man numer har trakasseriombud som är närvarande på i princip alla evenemang. Aarnio menar att det viktigaste är att man kan tala om sexuella trakasserier. Att inte prata om det alls är det största problemet. Det är fråga om skolning och kommunikation anser han.

5.1.3 Kommunikation om sexuella trakasserier till publik eller målgrupp

Vad gäller att kommunicera om sexuella trakasserier till publiken eller målgruppen så erkänner Luna utan omsvep att han aldrig gjort det. Han menar att på undergroundevenemang är människor mer respektfulla och på sin vakt, att man beter sig bättre. Han har

fokuserat på att få människor att respektera varandra och skrivit om det innan evenemanget. Så fokus har inte varit specifikt på att skydda kvinnor, utan handlat om att skapa respekt mellan alla deltagare.

Däremot så har både Aarnio och Lehtinen tagit upp frågan om sexuella trakasserier på sina evenemang. Lehtinen berättar att man undervisar alla de underorganisationer som arrangerar många studentevenemang så att de kan förhindra eller åtgärda eventuella sexuella trakasserier på evenemangen:

> ”Man märker att vi tar det på allvar på våra egna evenemang också. Vi vill vara ett exempel för andra, så på våra egna evenmang ser vi till att allting är i skick.”

Aarnio tar upp Burning Man i USA som ett exempel, en festival där 70.000 människor under en vecka bygger upp den alternativa fantasistaden Black Rock City i Nevadaöknen (SvD 26.12.2015): ”--Det första vi gick igenom var hur man säger nej och hur man säger ja”. Han menar att det är viktigt att det finns regler för allt. Att det är viktigt att alla måste accepteras för sin sexualitet och att ett nej respekteras. Han påpekar att kommunikation är någonting viktigt som man ständigt måste träna på. Två månader innan festivalen skickade man ut information med mejl. Till exempel vad samtycke är och hur viktigt det är. Att man alltid måste fråga lov om man tar en bild eller något annat. Sånt skapar trygghet anser han.

5.1.4 Om kommunikation om sexuella trakasserier till allmänheten kan skada bolagets eller evenemangets rykte

Här skiljer sig svaren åt. Luna lutar åt att det säkert kan skada. Han menar att det beror på vad som hänt och hur man hanterar situationen. Som exempel tar han om det händer nåt utanför evenemanget där ingen ser eller om nånting sker framför ögonen på ordningsvakter och arrangörer utan att man griper in. I det första fallet kan det kanske skada, men i det andra fallet menar han att skadan är på en helt annan nivå. Att det kan skada evenemanget mycket. Han påpekar också att det nog inte hjälper att skriva på evenemangets facebooksida att man ska respektera kvinnor:

> ”Det finns bra och dåliga människor, och alla kan köpa biljetter. Människor är människor och dom förändras inte av ett facebookinlägg. Man kan inte filtrera bort folk så lätt innan evenemanget.”

Bästa sättet, menar han, är att ta hand om situationen när den inträffar genom att visa åt förövaren att hens beteendet är oacceptabelt.

Lehtinen däremot menar att det inte finns nån risk att kommunikation om sexuella trakasserier kunde skada. Om något som hänt på en studentfest kommit ut i massmedia så kan det ge en negativ bild. Men eftersom man oftast får kommentera händelsen har man kunnat förklara vad man gör åt saken och hur man kan förbättra studenternas säkerhet:

”Vi försöker vara i en vägvisande roll, och genom att visa exempel på hur bra man kan ta hand om såna här saker.”

Aarnio tycker det är viktigt att komma till avslut:
”Om man kommunicerar om att någonting har hänt måste man kunna reda upp situationen och ’sluta cirkeln’, om man inte gör det börjar så börjar rykten spridas. Det är en viktig sak för en evenemangsproducent att kunna få en början och ett slut.”

5.1.5 Förändringar i evenemangens säkerhet med tanke på #metoo

Lehtinen säger att han och med att han började arbeta för HUS fick en aha-upplevelse om hur bra saker kan vara, och allt man kan göra för att förbättra säkerheten. Hans organisation har redan under en längre tid haft trakasseriombud som man har kunnat ringa till om man har blivit trakasserad, utsatt för mobbning eller nånting annat, för att få stöd stöd och råd hur man ska gå vidare. Det kan vara saker som har hänt på evenemang eller när som helst i studentens liv. Ombuden har blivit utbildade i hur de kan hjälpa och stötta. Trakasseriombudsmännen har också under de senaste åren börjat jobba allt mer aktivt under själva evenemangen. Innan evenemangen berättar de vem de är, genom att skicka ut sina namn och telefonnummmer till deltagarna. De har också spritt sina bilder och kontaktuppgifter via sociala medier. Under själva evenemangen är dom på plats och bredda på att ta hand om olika situationer.

Luna och Aarnio däremot har inte gjort några förändringar. Luna menar på att det beror på att det aldrig skulle ha hänt något på hans evenemang, vare sig på sociala medier eller nån annastans, även om han erkänner att det kan ha hänt incidenter utan hans kännedom. Med bra ordningsvakter kan incidenter dock undvikas menar han. Aarnio tycker att det är bra att man sätter fokus på problemet. Han säger att det är viktigt att man kommunicerar så att alla känner sig delaktiga i evenmagenget. Han berättar att de på vissa evenemang haft gömda skiljda utrymmen bakom en lönndörr till exempel, som sen haft

sin egen kommunikation: att man inte får vara berusad om man ska släppas in och dylikt.

5.1.6 Om trakasserier på intervjuobjektens evenemang

Aarnio säger att det nog händer ganska ofta även om det inte alltid kommer till hans vetskap. Därför anser han att det är mycket viktigt att det finns processer som försäkrar att så blir fallet. Han menar att det kan vara en organisation som är skild eller från evenemanget dit man anonymt kan berätta vad som har hänt. På hans evenemang är det till största delen kvinnor som deltar. Detta tyder enligt honom i praktiken på att kvinnor kan känna sig trygga på hans evenemang. Att det finns respekt. Det är en mätare på att evenemanget är lyckat enligt honom.

Men han menar ändå att det antagligen bara är en mycket liten del av vad som händer som han får vetskap om. De gånger det har hänt nåt så påpekar han att man snabbt tagit tag i situationen och hjälpt personen som varit utsatt, ibland med hjälp av ordningsvakterna. Men han vill poängtera att de aldrig har behövt kasta ut nån från sina evenemang eller behövt blanda in myndigheterna. Och att de alltid har slutdiskussioner på många evenemang där man går igenom vad som hänt, också möjliga trakasserier.

Lehtinen menar att det händer då och då. Och att trakasseriombuden då tagit hand om situationen. Det har varit sexuella trakasserier på nattklubbar eller efterfester. Det har inte hänt att övergreppen upptäckts på plats och ställe och där blivit stoppat. Utan man har fått höra om det i efterhand. Det händer ändå mycket sällan vill han påpeka. Speciellt med tanke på hur många deltagare det är på evenemangen. Det har rört sig om högst några gånger. Han säger att det är ganska känsliga saker det har rört sig om, och att det därför varit lättare att komma fram och berätta och ta itu med det efter själva evenemanget. Han tror att det inte händer så ofta på grund av att målgruppen är ganska upplyst. Att det är universitetsstuderande och personal, som enligt honom sist och slutligen är ganska medvetna människor.

Luna säger att det i alla fall aldrig har kommit fram nåt. Och han tror att det inte har hänt nåt på grund av man har säkerheten i skick, att direkt man kommer in är det en ord-

ningsvakt som snällt visar en in. Rena utrymmen, positiv attityd, att det inte är aggressivt är andra faktorer som hjälper till att minimera risken för att trakasserier ska inträffa menar han. Att stämningen är lugn:

”Vi försöker alltid göra allting så bra att man aldrig får den känslan att man kan göra vad som helst. Med bra nivå på allting så får man bra stämning så att folk inte beter sig dåligt’’, fortsätter han.

Han påpekar också att det är viktigt att ordningsvakterna är trevliga och att man alltid kanske behöver två som kan ta hand om aggressiva situationer. Ordningsvakterna ska vara personer som folk har lätt att kontakta om dom behöver hjälp, avslutar han.

5.1.7 Om evenemangsproducentens ansvar

Både Lehtinen och Luna är överens om att evenemangsproducenten har fullt ansvar, även lagligt ansvar. Om man ordnar ett evenemang och tror att man inte har ansvar så är man i fel bransch anser Luna. Han tycker också att det ska vara klart med ordningsvakterna vad deras uppgifter är och säger att man informerar ordningsvakterna om det.

Lehtinen påpekar också att evenemangsproducentens beslut kan påverka om trakasserier inträffar eller inte, och att man meddelar klart och tydligt att trakasserier inte får förekomma i någon form. Så det påverkar hur man ser på evenemanget, fortsätter han.

Evenemangsproducentens uppgift är att göra upp reglerna på stället, men att folk ändå har friheten att röra sig där, säger Aarnio. Han menar att man inte kan tänka sig att en annan människa skulle vara ansvarig för vad nån annan gör. Det är inte möjligt på den nivån anser han och frågar sig själv om en evenemangsproducent kan hållas rättsligt ansvarig för vad som händer på sitt evenemang. Säkert, svarar han, om det händer väldigt ofta och man inte tar hand om problemet. Men om det händer nån gång, det kan man inte riktigt stoppa är hans åsikt. Han avslutar med att säga att det är evenemangsproducentens ansvar att skapa god stämning på evenemangen.

Förf. anm: Evenemangsproducenten är rättsligt ansvarig för säkerheten på evenemanget. (Välikylä 2013 via Leskinen 2011)

5.1.8 På vilket sätt sexuella trakasserier kan stoppas under ett evenemang

Det är viktigt att föra fram att sexuella trakasserier inte är acceptabelt genom evenemangets nätsidor och sociala mediekanaler, anser Lehtinen. Han tycker att trakasseriombuden har fungerat mycket bra och att de fått mycket bra respons för det. Det är bra att anordna skolningar, speciellt om det rör sig om större evenemang, fortsätter han. Så att det finns fler personer som vet vad man kan och skall göra i en svår situation. Luna däremot anser att det inte hjälper så mycket att varna i förväg. Då fråntar man sig bara ansvar om man kan säga att man varnade folk. Enda sättet är att ta hand om situationen när den inträffar och ta den på allvar fortsätter han.

Aarnio väljer att ta ett exempel från Burning Man:
”Den klaraste linjen är från Burning Man, och som använts sedan starten, är att ’when it comes to sexual harassment, don’t fuckin’ do it!’’’.

Man måste informera klart och tydligt att man inte får trakassera någon påpekar han. Ett bra sätt är att sätta upp affischer där det står att man inte får trakassera. Också att informera före evenemanget har betydelse. Han tycker också att man kan säga i mikrofonen om man har en MC. Där kan man förtydliga att vi står upp för jämlikhet, för kvinnor, och att vi beter oss bra och använder vår energi åt att göra bra saker, avslutar han.

5.1.9 Hur trakasserier kan undvikas

Man ska kolla allt som en helhet och hur det utspelas i små detaljer, anser Luna. Om man lämnar något område så lämnar man hela evenemanget att hänga, allt har med allt att göra, fortsätter han. Det att man har smutsiga toaletter kommer att påverka säkerheten. Det att man inte har öronproppar påverkar det. Det att någon som jobbar på evenemanget är på dåligt humör påverkar. Han menar att när man maximerar allting så bra som möjligt är det ett ganska bra recept på ett tryggt och bra evenemang. Sen är säkerheten, inklusive brandsäkerheten, viktig. Att gå igenom hela området noggrannt för att se till att allt är säkert är ett måste.

Lehtinen tror att det är nånting man kan förändra, men anser att det sist och slutligen är en samhällsfråga. När det blir helt oacceptabelt i samhället så kommer det inte längre att ske på evenemang heller:

”Det är nog en bit att gå ännu, men #metoo och andra saker har nog satt igång en sån snöboll som inte går att stoppa”, fortsätter han.

Han tror inte vi går tillbaka till så som det var innan #metoo. Aarnio konstaterar kortfattat att det definitivt borde gå att undvika trakasserier utan att desto mer svara på hur.

5.1.10 Ytterligare reflektioner

Vad gäller ytterligare reflektioner är det bara Aarnio som har nåt att tillägga. Han säger att Burning Man, som utspelar sig i en stekhet öken, där man måste överleva, är en väldigt ödmjuk upplevelse. Det är svårt att få resurser, man måste hämta med sig allt. Han menar att det är skillnad mot en klubbmiljö där man inte har samma ansvar att ta hand om varandra. Också om man vill ha en bra sexuell upplevelse måste man ta hand om den personen. Därför finns det inte samma utrymme för trakasserier eftersom man befinner sig på en avlägsen plats tillsammans. Kommunikation är det viktigaste, avslutar han.

5.1.11 Analys av intervjuerna

Jag intervjuade tre stycken evenemangsproducenter och gör nu en kvalitativ analys på svaren. Alla tre jag intervjuade var i relativt samma ålder och alla var män men med relativt mycket erfarenhet från kulturfältet. Det här är ändå någonting som kan påverka resultatet av deras svar.

Alla tre tycker att sexuella trakasserier antagligen inte har ökat, men att man får höra om det mer idag. Nu med #metoo så kommer det fram mycket mer. Men trakasserier har alltid funnits i samhället enligt Lehtinen.

Om hur man talar ut om sexuella trakasserier svarade de lite olika. Alla har under någon form gjort det, men på olika sätt. Lehtinen och HUS är den av de jag intervjuade som

har jobbat mest med det här på en institutionell nivå, och klarast talat ut om den här saken till deras deltagare. Men alla tre har använt sig av speciellt sociala medier för att kommunicera innan evenemanget att trakasserier inte är okej på deras evenemang. Men Luna anser att evenemangen han har arbetat med lockar till sig en publik som är mer "upplyst och medveten" och därför inte kanske trakasserar andra. Att dom på grund av evenemangets natur beter sig bättre.

Om kommunikationen om sexuella trakasserier kan skada ens evenemangs eller bolags rykte tyckte alla tre att det nog kan göra det. Men att det ändå alltid är bättre att kommentera om saken, för att ta ansvar och vara med i diskussionen. Då föds också färre dåliga rykten. Man måste "sluta cirkeln" som Aarnio uttryckte det.

Den enda som har gjort klara förändringar efter #metoo var Lehtinen från HUS med införande av till exempel trakasseriombudsmän. Luna har inte hört om några trakasserier på deras evenemang och Aarnio har fokuserat på den här saken även innan #metoo. I HUS har Lehtinen tillsammans med de andra byggd upp en struktur som jobbar med att förhindra trakasserier. Bland annat genom skolning och med hjälp av trakasseriombudsmän som jobbar med det här på alla evenemang och även före och efter.

Om trakasserier har förekommit på evenemangen de intervjuade jobbar med svarade två, Aarnio och Lehtinen, att de har förekommit. Medans Luna inte har fått kännedom att det skulle ha förekommit på hans evenemang. Men han antar att det antagligen ändå har hänt i någon form, fast informationen inte har nått fram till arrangörerna. Luna tror att en av orsakerna till varför det inte har skett på hans evenemang är för att de håller en hög klass, har ordningsvakter, och alla andra små detaljer i skick som rena utrymmen och en bra och trygg känsla. Ingen av de jag intervjuade har ändå märkt av direkta sexuella trakasserier under själva evenemangen, utan informationen har kommit efteråt till evenemangsproducenten. Lehtinen poängterar att det rör sig om känsliga saker för den som blivit utsatt och därför är det oftast lättare att tala om det efter att själva evenemanget är över. Också Samuel Aarnio anser att det är mycket viktigt att ha sätt att få berätta vad som har händ och bearbeta det på ett bra och säkert sätt.

Alla anser att det är på evenemangsproducentens ansvar om det händer trakasserier på evenemangen. Alla beslut som hen tar påverkar hur evenemanget blir och det är hen

som kan försöka bygga upp ett evenemang som är tryggt för alla. Man måste kommunicera klart och tydligt att trakasserier inte får förekomma i någon form säger Lehtinen. Aarnio poängterar ändå att man inte kan vara direkt ansvarig för vad en annan människa gör. Det är upp till producenten och stället att göra upp regler. Luna poängterar att det också måste vara klart vad ordningvakternas uppgifter är på evenemanget, eftersom producenten ofta flyttar över mycket av ansvaret till dem under själva evenemanget.

Kan man då försöka stoppa sexuella trakasserier under evenemang? Luna anser att det inte hjälper att varna deltagarna i förväg, och om man gör det så fråntar man bara ansvaret från sig själv. Enda sättet är att ta hand om situationen när den kommer tycker han. Aarnio ser att till exempel Burning Mans totala nolltolerans mot sexuella trakasserier är en bra utgångspunkt. Att informera deltagarna att det inte är acceptabelt är också bra. Man kan också ha posters på själva evenemangsområdet som påminner deltagarna. Man kan också göra det klart i mellansnack av artister på scen. Där kan man också informerar om andra saker om principerna på evenemanget. HUS har trakasseriombud som jobbar specifikt med det här också under själva evenemangen. Men de informerar också på sina nätsidor innan och efter, så att det är helt klart. Det är också bra att ordna skolningar till de som är med och gör evenemangen, så att de vet vad de skall göra om sexuella- och/eller andra trakasserier förekommer.

Kan man då undvika sexuella trakasserier helt och hållet? Det är någonting man skulle kunna förändra säger Aarnio. #metoo har satt igång en sån snöbollseffekt att vi inte kommer att kunna gå tillbaka till det som var. Men det här är i slutändan en samhällsfråga, och som Luna sa så speglas samhällets värden och värderingar i evenemangen, inte tvärtom. Så det krävs en samhällsförändring för att sexuella trakasserier helt ska försvinna från evenemangen. Man måste se allt som en helhet säger Luna, lämnar man någonting så påverkar det allt. Har man smutsiga toaletter så påverkar det säkerheten. Om någon som arbetar på evenemanget är på dåligt humör så påverkar det. När man maximerar allting så bra som möjligt så är det ett ganska bra recept på att lyckas.

6 SLUTSATSER

Jag fick in en bra mängd svar på min enkätundersökning och den visade det som jag redan anade: att sexuella trakasserier är mycket vanliga på evenemang i Finland. Varannan kvinna har upplevt sexuella trakasserier under det senaste året (YLE 16.11.2017) så att det händer på evenemang är inte så konstigt. Det här är en samhällsfråga som måste lösas på en samhällelig nivå för att få problemet att försvinna helt. Tills dess kan vi kulturproducenter endast göra vårt yttersta för att skapa trygga evenemang för alla.

Ordningsvakterna har också ett stort ansvar på sig, eftersom det är till dem evenemangsproducenten ger ansvaret till för säkerheten på evenemangen. Att man lätt kan kontakta ordningsvakterna under evenemangen är viktigt. Det skulle vara viktigt att också ordningsvaktsbolagen undervisar sina anställda angående sexuella trakasserier. Som det är nu så tar ordningspersonalen inte alltid trakasserier på allvar. Och eftersom det ofta bara är de man kan kontakta under ett evenemang, och som också har ansvaret för säkerheten, är det ett problem.

Att själv ha en översikt av säkerheten också på evenemang man ordnar i klubbar och barer där restaurangen har ansvar för säkerheten är bra. Man är ändå ansvarig som producent för hurdant evenemang man skapar och hur säkerheten fungerar. Tröskeln för att berätta om eventuella trakasserier måste också vara låg. Endast om man vet om problemet kan man börja arbeta ordentligt för att lösa det.

Diskussionen som #metoo medfört har sparkat igång den här diskussionen inom de flesta områden i vårt samhälle och under det senaste året, 2017-2018, har det redan hänt massor. Medieövervakningen har varit massiv (HS 2.10.2018).

Min undersökning har kartlagt situationen från evenemangsproducentens synvinkel i Finland och kommit fram med resultat som alla evenemangsproducenter borde ta i beaktande när de skapar sina evenemang. Men en djupare undersökning om sexuella trakasserier på evenemang behövs, då även från deltagarnas och de anställdas synvinkel för att få veta hur utbrett problemet riktigt är och vilka åtgärder som har och inte har fungerat för att åtgärda dem.

Det var också relativt svårt att hitta intervjuobjekt som jag kunde göra de fördjupade intervjuerna med. Många var nog villiga att göra det, men på grund av tidtabeller och annat visade det sig ändå mycket invecklat, och i slutändan intervjuade jag inte alla jag hade tänkt, och tvingades hitta nya intervjuobjekt. Det mest kritiska som kan ha påverkat forskningen var att jag endast intervjuade män. Tanken var från början att få spridning både inom kulturområden men också kön och ålder, vilket nu blev relativt homogent.

I en fortsatt forskning borde också alkoholens påverkan tas upp. Enligt svaren jag fick in så fick jag indikationer på att de evenemang där alkoholförbrukningen är stor så förekommer det ofta mer trakasserier än på evenemang utan alkoholservering.

Åtgärder som kan vidtas för att förhindra sexuella trakasserier:

- **Informera deltagare på evenemanget att sexuella trakasserier inte accepteras i någon form.** Klar och tydlig kommunikation är viktig. Det kan också vara bra att informera om vilka följder som gäller om regler eller lagen bryts. Informera om detta både innan och under evenemanget.

- **Informera alla som arbetar på evenemanget om vilka gemensamma regler som gäller och att sexuella trakasserier inte accepteras.** Det sker även trakasserier bland de som arbetar på evenemang, och av och mellan deltagare och arbetare. Alla som arbetar på evenemang måste föregå med gott exempel och gemensamt arbeta för en tryggare miljö.

- **Ordningsvakter som jobbar på evenemang måste ta sexuella trakasserier på allvar. Gå igenom detta med dem innan evenemanget; det är ordningsvakterna som först och främst ansvarar för säkerheten.** Ordningsvakter på evenemang befinner sig i en maktposition, därför är det ytterst viktigt att de lätt kan kontaktas ifall någonting händer. Ordningsvakter borde också få mer skolning i hur man på bästa sätt tacklar sexuella trakasserier. I nuläget hör inte detta till ordningsvakternas skolning.

Sexuella trakasserier är i nuläget utbredda i vårt samhälle, och det avspeglas också pås olika kulturevenemang. Men att upprätthålla en god kommunikation och fokusera på detaljplaneringen är i alla fall bra metoder för att minimera dessa på evenemang som man producerar.

7 KÄLLOR

Böcker

Hagevi, M. & Viscovi, D. 2016. s. 216. Enkäter: Att formulera frågor och svar. Lund: Studentlitteratur.

Välikylä, T. 2013. s. 68-70. Turvallinen yleisötilaisuus. Vammolan Kirjapaino Oy.

Elektroniska källor

Aamulehti 12.12.2017. Härskit puheetkin ovat seksuaalista häirintää – #MeToo-kampanja antaa aiemmin vaienneille uhreille äänen ja voi johtaa jopa lakimuutoksiin.
Tillgängligt: https://www.aamulehti.fi/uutiset/metoo-kampanja-on-vuoden-2017-tarkein-avaus-nyt-tulilinjalla-on-yhdysvaltain-presidentti-200598555 Hämtad 29.10.2018

Enköpings-Posten 14.8.2017. "Det blev en kanonkväll".
Tillgängligt: https://www.eposten.se/kultur-noje/det-blev-en-kanonkvall-unt4726327.aspx
Hämtad 19.11.2018

HBL 19.9.2018. Slut med avklädning på gulnäbbsintagning: "Mycket har hänt sedan i fjol''.
Tillgängligt: https://www.hbl.fi/artikel/slut-med-avkladning-pa-gulnabbsintagning-mycket-har-hant-sedan-i-fjol/ Hämtad 15.10.2018

HS 21.6.2018. Kourimista, pakottamista bajamajan taakse, käden työntämistä jalkojen väliin – HS:n kyselyyn vastanneet kertoivat, millaista on häirintä suomalaisilla festareilla. Tillgängligt: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005729277.html Hämtad 15.10.2018

HS 2.10.2018. Sigur Rósin rumpali joutui eroamaan, kirjallisuuden Nobelia ei jaeta – ahdistelun seuraukset näkyvät uutisissa lähes päivittäin, ensimmäisestä #metoo-twiitistä on pian vuosi.
Tillgängligt: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005849240.html Hämtad 15.10.2018.

Johnson, R.B; Onwuegbuzie, A.J. & Turner, L.A. 2007. s.112-133. Toward a Definition of Mixed Methods Research, Journal of Mixed Methods Research, volym 1 nr. 2, April 2007. Tillgänglig: http://journals.sagepub.com.ezproxy.arcada.fi:2048/doi/pdf/10.1177/1558689806298224 Hämtad: 20.11.2018

Lag om sammankomster 22.4.1999/530 §
Tillgängligt: https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990530 Hämtad 18.11.2018

Leskinen, S. 2011. s. 12. Tapahtumajärjestäjän opas 2011.
Tillgängligt: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35251/Leskinen_Satu.pdf?sequence&fbclid=IwAR1aOC5hToPClL1gq4JtSHjf4nsMgb_eRMMFV-Tux_5dzn1yM46tMmv_9NOg Hämtad 20.11.2018

Lukkari, A. 2017. Ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelma.
Tillgängligt: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132079/Lukkari_Antti.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y Hämtad 22.11.2018

Martikainen S. & Ranta T. 2017. Turvallinen tapahtuma - opas oppilaitosten ja korkeakoulujen tapahtumajärjestäjälle. Tillgängligt: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/115581/Laurea%20julkaisut%2066.pdf?sequence=6&isAllowed=y Hämtad 22.11.2018

Metro 4.9.2017. Granskning: Över 150 festivalövergrepp anmälda under sommaren. Tillgängligt: https://www.metro.se/artikel/granskning-%C3%B6ver-150-festival%C3%B6ver-grepp-anm%C3%A4lda-under-sommaren Hämtad 19.11.2018

Rinne, J. 2011. Pienen tapahtuman turvallisuusasiakirjamalli. Tillgängligt: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/32622/Pienen%20tapahtuman%20turvallisuusasiakirjamalli.pdf?sequence=1&isAllowed=y Hämtad 22.11.2018

Rädningslagen 2011/379 22 § Tillgängligt: http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2011/20110379 Hämtad 18.11.2018

SvD 26.12.2015. Fantasistaden där inget är förbjudet. Tillgängligt: https://www.svd.se/fantasistaden-dar-inget-ar-forbjudet Hämtad 15.10.2018

Säterhed P., Hansson M., Strandlund J., Nilsson T., Nilsson D., Locken M. Och Meimermondt A. 2011. s.20-21. Säkerhetsguide för evenemang. Tillgänglig: https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/25929.pdf Hämtad 20.11.2018

Uppsalatidningen 10.8.2017. Höjd säkerhet på festivalhelgen. Tillgängligt: https://www.uppsalatidningen.se/aktuellt/hojd-sakerhet-pa-festivalhelgen-4720601.aspx Hämtat 18.11.2018

YLE 16.11.2017. Joka toinen nuori nainen kokenut seksuaalista häirintää vuoden sisällä. Tillgängligt: https://yle.fi/uutiset/3-9932135 Hämtat 15.10.2018

YLE 4.9.2018. Ei enää nöyryytystä kuten yllytystä viinanjuontiin tai vaatteiden riisuntaan – fuksiaisissa päivystää nyt häirintään puuttuva henkilö, ja se on #metoo-liikkeen ansiota. Tillgängligt: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005849240.html Hämtad 15.10.2018

YLE 23.9.2018. Ina Mikkolan kolumni: Seksiklubeilta oppia seksuaalisen häirinnän kitkemiseen. Tillgänligt: https://yle.fi/uutiset/3-10416946
Hämtad 15.10.2018

Åbo Akademis Studentkår. 2018. Tillgängligt: http://web.abo.fi/karen/bilagor/publikationer/studieliv%202.0.pdf
Hämtad 29.10.2018

8 BILAGOR

Bilaga 1 Enkät: https://drive.google.com/open?id=1Edw8mrst4McD00OyqhtiVBKhVzvcUS6z